

การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านการดำเนินงาน ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร

Motivating Achievement of Sustainable Development Goals by Implementing Corporate Social Responsibility

Article History

สันติย์ หนูนิล

Sanit Noonin

Received: October 15, 2022

Revised: June 13, 2023

Accepted: June 15, 2023

บทคัดย่อ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นวาระที่ทั่วโลกกำลังให้ความสำคัญ การจะขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้บรรลุผลได้นั้น ต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะองค์กรภาคธุรกิจ ซึ่งถือเป็นภาคส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนเรื่องดังกล่าว เนื่องจากองค์กรธุรกิจล้วนมีส่วนสร้างผลกระทบต่อสังคมสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต่อประเด็นความยั่งยืน และด้วยองค์กรธุรกิจเป็นภาคส่วนที่มีความพร้อมในด้านทรัพยากรที่จะดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น ปัจจุบันองค์กรธุรกิจจึงหันมาให้ความสำคัญกับประเด็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้นผ่านการดำเนินงานในด้านต่างๆ ขององค์กร โดยเฉพาะการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เนื่องจากเป้าหมายของการดำเนินการเพื่อตอบโจทย์ด้านความยั่งยืน ดังนั้น บทความวิชาการนี้ผู้เขียนต้องการที่จะนำเสนอแนวคิดสำคัญของการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านแนวคิดและการปฏิบัติการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เพื่อจะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการ และในเชิงการนำความรู้จากบทความนี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: ความยั่งยืน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร

วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Puey Ungphakorn School of Development Studies, Thammasat University

E-mail: sanit.n@psds.tu.ac.th

Abstract

Sustainable Development Goals (SDGs) are a significant global agenda. To enhance SDGs achievement, cooperation from all sectors is needed, especially business organizations due to their societal, environmental, and sustainability issue impact. Business organizations also possess sufficient resources for effective action. Therefore, business organizations increasingly focus on SDGs operationally in diverse organizational areas, particularly corporate social responsibility (CSR), with the goal of action to address sustainability. This academic article conceptually examines driving SDGs by theoretical and practical aspects of CSR. The goal is to advance scholarly research and help apply findings to organizational management for future attainment of sustainable development.

Keywords: Sustainability, Sustainable Development Goals (SDGs), Corporate Social Responsibility (CSR)

บทนำ

กระแสเรื่องความยั่งยืนนับวันจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วโลก และคาดการณ์ว่าจะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต อาทิ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate change) หรือปัญหาภาวะโลกร้อน (global warming) ที่เกิดจากการปล่อยก๊าซทำลายชั้นบรรยากาศทั้งจากภาคครัวเรือน ภาคอุตสาหกรรม และปัญหาวิกฤติด้านพลังงาน (energy crisis) เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลของ Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (2021) ที่ได้รายงานถึงสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมในระดับโลกและระดับภูมิภาค โดยพบว่าในปี พ.ศ. 2564 อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกสูงกว่าอุณหภูมิในยุคอุตสาหกรรม (พ.ศ. 2393–2443) ประมาณ 1.2 ± 0.1 องศาเซลเซียส เป็นสาเหตุทำให้น้ำแข็งในทะเลอาร์คติกลดลงอยู่ในระดับต่ำสุด ประกอบกับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศที่เข้มข้นสูงขึ้น เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศอื่นๆ อาทิ การเกิดคลื่นความร้อน ภาวะฝนแล้ง น้ำท่วม ภัยแล้ง ไฟป่า การเกิดพายุหมุนเขตร้อน โดยพายุไซโคลนมีความถี่มากขึ้น การขาดน้ำจากปริมาณน้ำที่ไม่เพียงพอต่อการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร และแหล่งน้ำเสื่อมโทรมจากการปนเปื้อนของมลพิษเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่า สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นอกจากจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ องค์กรภาคธุรกิจ และเศรษฐกิจทั่วโลกแล้ว สถานการณ์ดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการใช้วัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง รวมถึงมูลฝอยติดเชื้อที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

สำหรับสถานการณ์ด้านความยั่งยืนในภาพรวมของประเทศไทย ข้อมูลจาก Centre for SDG Research and Support (SDG Move) (Bunnag, 2022) ชี้ให้เห็นว่า ประเทศไทยมีผลการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ค่อนข้างดีเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยในปี พ.ศ. 2565 SDG Index ของประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 44 จากทั้งหมด 163 ประเทศ และเมื่อเปรียบเทียบกับในระดับทวีป ประเทศไทยอยู่อันดับ

ที่ 3 ของเอเชีย รองจากประเทศญี่ปุ่น และประเทศเกาหลีใต้ ทั้งยังเป็นอันดับ 1 ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกและเอเชียใต้ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจาก SDG Index ในปี พ.ศ. 2565 ได้ชี้ให้เห็นว่า ยังมีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ถือว่าเป็นความท้าทายที่สำคัญของประเทศไทยใน 5 เป้าหมาย ประกอบด้วย เป้าหมายที่ 2 การขจัดความอดอยาก สร้างความมั่นคงทางอาหาร (zero hunger) เป้าหมายที่ 3 การส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน (good health and well-being) เป้าหมายที่ 14 การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน (life below water) เป้าหมายที่ 15 การส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศบนบก (life on land) รวมทั้งเป้าหมายที่ 16 การส่งเสริมสันติภาพและการเข้าถึงระบบยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน (peace, justice and strong institutions)

จากสถานการณ์ข้างต้นผนวกกับปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันในด้านอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร อาทิ การเกิดขึ้นของกฎหมาย ข้อกำหนด และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ทั้งในระดับสากล อาทิ United Nations Global Compact, The OECD Guidelines for Multinational Enterprises มาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (ISO 26000) เป็นต้น และในระดับประเทศ อาทิ มาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม (Corporate Social Responsibility-Division of Industrial Work: CSR-DIW) ที่กำหนดโดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น การเกิดกระแสเรียกร้องจากผู้บริโภค หรือแม้แต่พนักงานที่ใส่ใจประเด็นด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ต้องการให้องค์กรธุรกิจหันมาให้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่มีส่วนในการรับผิดชอบต่อด้านสังคม สิ่งแวดล้อมรวมทั้งการดำเนินงานที่ต้องสอดคล้องกับประเด็นด้านความยั่งยืนมากขึ้น การตรวจสอบของสื่อมวลชนและองค์กรภาคประชาสังคมในด้านการดำเนินงานที่เป็นไปตามมาตรฐานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรธุรกิจที่มีความเข้มข้นขึ้น เป็นต้น ปัจจัยดังกล่าวเป็นแรงผลักดันที่สำคัญให้องค์กรธุรกิจในปัจจุบันต้องหันมาแสดงบทบาทด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างจริงจังมากขึ้น

นอกจากนี้ ในช่วงเกือบทศวรรษที่ผ่านมายังได้เกิดการเรียกร้องให้ภาคส่วนต่างๆ ในสังคมได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะองค์กรธุรกิจ ซึ่งถือเป็นภาคส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนวาระดังกล่าว อันเนื่องมาจากการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจล้วนส่งผลต่อประเด็นด้านความยั่งยืนไม่มากนักน้อย ทั้งที่โดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม และด้วยองค์กรธุรกิจถือว่า เป็นภาคส่วนที่ค่อนข้างมีความพร้อมเมื่อเทียบกับภาคส่วนอื่นๆ โดยเฉพาะความพร้อมทางด้านทรัพยากร ทั้งด้านเงินทุน ด้านบุคลากร ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้งด้านองค์ความรู้ในประเด็นด้านความยั่งยืน ดังนั้น องค์กรธุรกิจจึงถือเป็นผู้แสดงที่สำคัญในการผลักดันเรื่องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้บรรลุผลได้ตามเงื่อนไขกรอบเวลาที่กำหนด ผ่านการดำเนินงานขององค์กร โดยเฉพาะการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญเพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

กล่าวได้ว่า สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดจนแรงกดดันทั้งจากภายในและภายนอกส่งผลให้องค์กรต้องมีการปรับกลยุทธ์การดำเนินงานในทุกด้าน รวมทั้งการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ที่นอกจากจะต้องดำเนินการในเชิงกลยุทธ์มากขึ้นแล้ว ยังต้องคำนึงถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย ซึ่งการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวทางดังกล่าว นอกจากจะสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มขององค์กรแล้ว ยังส่งผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร โดยเฉพาะผลการดำเนินงานในเชิงเศรษฐกิจของ

องค์กร ทั้งช่วยเพิ่มรายได้ ลดค่าใช้จ่าย เพิ่มยอดขาย และเพิ่มผลกำไรให้กับองค์กร นอกจากนี้ การดำเนินการดังกล่าว ยังจะเป็นกลไกสำคัญที่สนับสนุนให้เกิดการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งถือเป็นวาระที่สำคัญ และเร่งด่วนของ สังคมไทย และสังคมโลก ณ ห้วงเวลาปัจจุบัน

ดังนั้น บททบทวนวิชาการนี้ ผู้เขียนจึงต้องการที่จะนำเสนอแนวคิดที่สำคัญอันประกอบด้วย แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร บทบาทขององค์กรธุรกิจในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของ องค์กร โดยผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยคาดหวังว่าเนื้อหาจากบทความนี้จะ เป็นประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการ กล่าวคือ ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้อง และเป็นพื้นฐานความรู้เพื่อ การศึกษาต่อยอดในประเด็นดังกล่าวได้ในอนาคต รวมทั้งเนื้อหาจากบทความยังจะเป็นประโยชน์ในเชิงการนำสาระ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development: SD) มีจุดเริ่มต้นมาจากการก่อตั้งของ คณะกรรมาธิการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development) หรือคณะกรรมาธิการบรันท์แลนด์ (The Brundtland Commission) ในปี ค.ศ. 1984 อันเป็นผล สืบเนื่องมาจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (United Nations Conference on the Human Environment: UNCHE) และในปี ค.ศ. 1987 คณะกรรมาธิการบรันท์แลนด์ได้จัดทำข้อเสนอแนะการ พัฒนารูปแบบใหม่ที่มุ่งลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมไว้ในเอกสารรายงานชื่อว่า อนาคตร่วมของเรา (our common future) เสนอต่อองค์การสหประชาชาติ อันเป็นที่มาของ แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งได้ให้นิยามไว้ในรายงานฉบับ ดังกล่าวว่าเป็น “แนวทางการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการที่จำเป็นของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอน ความสามารถในการตอบสนองความต้องการที่จำเป็นของคนรุ่นหลัง” กล่าวคือ การพัฒนาที่ยั่งยืนมีเป้าหมายที่จะ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรโลก โดยยังสามารถรักษาระดับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของมนุษย์ไม่ให้เกิน ศักยภาพการผลิตของธรรมชาติ เพื่อไม่ให้กระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนรุ่นอนาคต โดยแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้มี พัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และเมื่อปี ค.ศ. 2015 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยมุ่งบรรลุเป้าหมายทั้ง 17 เป้าหมาย ให้ได้ภายในปี ค.ศ. 2030 ซึ่ง เป้าหมายประกอบด้วย (United Nations, 2022)

เป้าหมายที่ 1 การจัดความยากจน (no poverty)

เป้าหมายที่ 2 การจัดความอดอยาก สร้างความมั่นคงทางอาหาร (zero hunger)

เป้าหมายที่ 3 การส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน (good health and well-being)

เป้าหมายที่ 4 การส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ (quality education)

เป้าหมายที่ 5 การสร้างความเท่าเทียมทางเพศสตรีและเด็กหญิงทุกคน (gender equality)

เป้าหมายที่ 6 การจัดการน้ำอย่างยั่งยืนและพร้อมใช้สำหรับทุกคน (clean water and sanitation)

เป้าหมายที่ 7 การให้ทุกคนเข้าถึงพลังงานที่ยั่งยืนได้ตามกำลังของตน (affordable and clean energy)

- เป้าหมายที่ 8 การส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน (decent work and economic growth)
- เป้าหมายที่ 9 การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ยั่งยืนและนวัตกรรม (industry, innovation and infrastructure)
- เป้าหมายที่ 10 การลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ (reduced inequalities)
- เป้าหมายที่ 11 การสร้างเมืองและการตั้งถิ่นฐานที่ปลอดภัย (sustainable cities and communities)
- เป้าหมายที่ 12 การสร้างรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (responsible consumption and production)
- เป้าหมายที่ 13 การดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาโลกร้อน (climate action)
- เป้าหมายที่ 14 การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน (life below water)
- เป้าหมายที่ 15 การส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศบนบก (life on land)
- เป้าหมายที่ 16 การส่งเสริมสันติภาพและการเข้าถึงระบบยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน (peace, justice and strong institutions)
- เป้าหมายที่ 17 การสร้างความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (partnerships for the goals)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 5 มิติหลัก ประกอบด้วย

มิติหลักด้านสังคม ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 การขจัดความยากจน เป้าหมายที่ 2 การขจัดความอดอยาก สร้างความมั่นคงทางอาหาร เป้าหมายที่ 3 การส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน เป้าหมายที่ 4 การส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ และเป้าหมายที่ 5 การสร้างความเท่าเทียมทางเพศสตรีและเด็กหญิงทุกคน

มิติด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เป้าหมายที่ 7 การให้ทุกคนเข้าถึงพลังงานที่ยั่งยืนได้ตามกำลังของตน เป้าหมายที่ 8 การส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 9 การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ยั่งยืนและนวัตกรรม เป้าหมายที่ 10 การลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ และเป้าหมายที่ 11 การสร้างเมืองและการตั้งถิ่นฐานที่ปลอดภัย

มิติหลักด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เป้าหมายที่ 6 การจัดการน้ำอย่างยั่งยืนและพร้อมใช้สำหรับทุกคน เป้าหมายที่ 12 การสร้างรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 การดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาโลกร้อน เป้าหมายที่ 14 การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน และเป้าหมายที่ 15 การส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศบนบก

มิติหลักด้านสันติภาพและสถาบัน คือ เป้าหมายที่ 16 การส่งเสริมสันติภาพและการเข้าถึงระบบยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน

มิติหลักด้านหุ้นส่วนการพัฒนา คือ เป้าหมายที่ 17 การสร้างความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility: CSR) เกิดขึ้นและมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่การปฏิวัติอุตสาหกรรมในช่วงศตวรรษที่ 18 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับสังคมและเศรษฐกิจ การผลิตที่มุ่งแสวงหากำไรสูงสุดขององค์กรธุรกิจ สร้างให้เกิดปัญหาตามมาอย่างมากมาย

ทั้งปัญหาด้านแรงงาน ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม จึงเกิดกระแสเรียกร้องให้องค์กรธุรกิจหันมาแสดงบทบาทด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ผ่านการออกระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องให้้องค์กรต้องปฏิบัติตามอย่างจริงจังจนถึงปลายศตวรรษที่ 20 ได้เกิดกระแสเรียกร้องให้้องค์กรภาคธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ การลดภาวะโลกร้อน การสร้างเมืองสีเขียว การประกอบธุรกิจเพื่อความยั่งยืน การแก้ปัญหาความยากจน และการพัฒนาชุมชนและสังคม เป็นต้น ซึ่งกระแสเรียกร้องต่อภาคธุรกิจดังกล่าว ยังคงดำเนินมาอย่างต่อเนื่องจนถึงทุกวันนี้ (Hamidu, Haron, & Amran, 2015; Samakeetham, 2021)

นักวิชาการได้ทำการศึกษาและแบ่งมิติความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรไว้ค่อนข้างหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการจัดแบ่ง ดังเช่น Lv, Wei, Li, and Lin (2019) ได้แบ่งมิติของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรออกเป็น 5 ด้านหลัก ประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น (shareholder-related CSR) 2) ความรับผิดชอบต่อพนักงาน (employee-related CSR) 3) ความรับผิดชอบต่อธุรกิจ (business-related CSR) 4) ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (environmental-related CSR) และ 5) ความรับผิดชอบต่อสังคม (society-related CSR)

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ทั้งในภาควิชาการและภาคปฏิบัติการ พบว่า การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรมีการพัฒนาและมีการปรับตัวมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมขององค์กรที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างซับซ้อนและรวดเร็ว โดยปัจจุบันมาถึงยุคของการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่ต้องเชื่อมโยงกับกลยุทธ์ทางธุรกิจขององค์กร (strategic CSR) มิใช่เป็นลักษณะของการดำเนินโครงการที่ทำเพียงครั้งเดียว แล้วเปลี่ยนไปทำโครงการใหม่ตามความต้องการของผู้บริหาร หรือความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางกลุ่มเหมือนในอดีต แต่เป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่างๆ อย่างรอบด้าน รวมทั้งยังให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์ หรือความเป็นนวัตกรรมในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (innovative CSR) มากขึ้น และการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในปัจจุบัน ยังใช้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยได้ผนวกแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม และความยั่งยืนเข้าไปอยู่ในทุกกระบวนการดำเนินงานขององค์กร นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจุบันหลายองค์กรได้เริ่มขยับจากการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสู่การจัดการความยั่งยืนขององค์กร (corporate sustainable management) อีกด้วย

หากกล่าวถึงประโยชน์หรือคุณค่าจากการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรนั้น สามารถอธิบายได้ค่อนข้างกว้าง เนื่องจากการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรช่วยสร้างผลกระทบเชิงบวกทั้งต่อองค์กร ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ รวมทั้งยังเป็นแนวทางที่สำคัญในการสร้างให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของนักวิชาการที่ได้ศึกษาถึงคุณค่าของการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในมิติและบริบทที่แตกต่างกัน อาทิ การศึกษาของ Dartey-Baah and Amoako (2021) ที่มุ่งศึกษาถึงผลลัพธ์จากการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรผ่านการสังเคราะห์งานวิจัยที่ดำเนินการระหว่างปี ค.ศ. 2010-2020 ผลการศึกษาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรส่งผลกระทบเชิงบวกต่อองค์กรในหลากหลายมิติ อาทิ ด้านผลการดำเนินงานทางการเงิน ด้านชื่อเสียงขององค์กร ด้านผลลัพธ์ทางการตลาด และด้านความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อองค์กร

เป็นต้น ส่วนการศึกษาของ Lee and Hess (2022) ที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรกับการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้การวัดผลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมจากดัชนีการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs score) ซึ่งทำการศึกษาศูนย์ที่เป็นบริษัทชั้นนำของโลก 500 แห่ง (Fortune 500 companies) ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเป็นกลไกสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับมิติด้านสังคม นอกจากนี้ ผลการศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่า ระดับดัชนีการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรในแต่ละอุตสาหกรรมมีความแตกต่างกันอีกด้วย

บทบาทขององค์กรธุรกิจในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การจะขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ประสบความสำเร็จและบรรลุผลดังที่วางไว้นั้น ต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ประชาชนทั่วไป รวมทั้งองค์กรภาคธุรกิจ ซึ่งถือเป็นภาคส่วนที่สำคัญในการขับเคลื่อนวาระดังกล่าวผ่านกลไกการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งปัจจุบันพบว่าองค์กรภาคธุรกิจทั่วโลกได้แสดงบทบาทในการขับเคลื่อนประเด็นด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังข้อมูลของ PricewaterhouseCoopers (PwC) บริษัทที่ปรึกษาชั้นนำระดับโลกได้ทำการสำรวจถึงความตระหนักในประเด็นด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจทั่วโลก โดยได้ดำเนินการสำรวจตั้งแต่ปี ค.ศ. 2015 ผลการสำรวจดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า องค์กรธุรกิจที่เป็นบริษัทข้ามชาติให้ความสำคัญกับประเด็นด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนสูงถึงร้อยละ 92.00 ขององค์กรที่ทำการสำรวจทั้งหมด (PricewaterhouseCoopers, 2015) ข้อมูลดังกล่าวยังสอดคล้องกับการสำรวจการลงทุนขององค์กรธุรกิจที่ใหญ่ที่สุด 500 แห่งทั่วโลก ของ United Nations Sustainability Index Institute ที่พบว่า ในปี ค.ศ. 2019 กว่าร้อยละ 85.00 ขององค์กรเหล่านั้นใช้งบประมาณในการดำเนินงานเพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 95.00 ในปี ค.ศ. 2021 โดยในปี ค.ศ. 2019 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่องค์กรธุรกิจมีการดำเนินการมากที่สุด คือ เป้าหมายที่ 13 การดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาโลกร้อน และ เป้าหมายที่ 12 การสร้างรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ส่วนเป้าหมายที่ยังมีการดำเนินการน้อยที่สุด คือ เป้าหมายที่ 1 การขจัดความยากจน และ เป้าหมายที่ 14 การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน สำหรับในปี ค.ศ. 2021 ปรากฏว่าองค์กรธุรกิจมีการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเพิ่มขึ้นในเกือบทุกเป้าหมาย โดยเฉพาะ เป้าหมายที่ 8 การส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ซึ่งคาดว่าจะอาจเกิดจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่ได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในวงกว้าง หากพิจารณารายละเอียดเป็นรายกลุ่มประเทศ พบว่า องค์กรธุรกิจที่อยู่ในกลุ่มประเทศยุโรปและแอฟริกา มีการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสูงสุด ส่วนองค์กรธุรกิจในกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิกและอเมริกามีการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนต่ำสุด ทั้งนี้คาดว่าจะอาจเกิดจากวัฒนธรรมการสื่อสารองค์กรในเรื่องดังกล่าวของแต่ละกลุ่มประเทศที่ยังมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ หากพิจารณาเป็นรายอุตสาหกรรม พบว่า กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสูงสุด 6 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการบิน ด้านการเงินการธนาคาร ด้านยานยนต์ ด้านอาหาร ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร และด้านเภสัชภัณฑ์ (United Nations Sustainability Index Institute, 2019; 2021)

สำหรับการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจในประเทศไทย ข้อมูลจาก Centre for SDG Research and Support (SDG Move) ชี้ให้เห็นว่า การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจในประเทศไทย ในช่วง 5 ปีแรกมีความเข้มแข็งและกระตือรือร้นอย่างยิ่ง แม้ว่าในช่วง 1-2 ปีแรกของการนำเป้าหมายดังกล่าวมาใช้ หลายองค์กรอาจจะยังมีความลังเลและยังรอความชัดเจนในการขับเคลื่อนประเด็นดังกล่าวจากภาครัฐอยู่บ้างก็ตาม นอกจากนี้ ยังพบว่าการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศนั้นได้มีการรับแนวปฏิบัติด้านความยั่งยืนมาใช้ก่อนหน้าที่จะมีการประกาศใช้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีการทำรายงานความยั่งยืนตามกรอบของ Global Reporting Initiative (GRI) ซึ่งจะต้องมีการรายงานผลตามมิติ ESG (Environment, Society and Governance) และเมื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ถูกประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2558 องค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ อาทิ บริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) เป็นต้น ยิ่งให้ความสำคัญและได้นำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นส่วนหนึ่งในกลยุทธ์การดำเนินงานขององค์กร และในระยะเวลาต่อมายังได้รับการตอบรับจากองค์กรธุรกิจเพิ่มขึ้นตามลำดับ (Bunnag, 2020)

การจะขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจในประเทศไทยให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้นั้น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ในฐานะองค์กรที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลถือเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรธุรกิจในประเทศไทย ผ่านมาตรการในด้านต่างๆ รวมทั้งได้มีการออกนโยบายให้บริษัทจดทะเบียนมีการทำรายงานความยั่งยืนให้เป็นรูปแบบเดียวกันที่เรียกว่า “One Report” ซึ่งรายงานดังกล่าวมีเป้าหมายให้องค์กรธุรกิจได้มีการเปิดเผยข้อมูลที่สะท้อนถึงการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืน โดยในรายงานยังได้กำหนดแนวทางให้มีการเชื่อมโยงกระบวนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานในแต่ละด้านกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย ซึ่งการดำเนินการที่จริงจังและต่อเนื่องดังกล่าวเป็นผลให้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยังคงติด 10 อันดับแรกของตลาดหลักทรัพย์ที่มีจำนวนบริษัทจดทะเบียนเปิดเผยรายงานความยั่งยืนที่ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพที่สุดอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ในด้านความก้าวหน้าของการให้ความสำคัญกับประเด็นด้านความยั่งยืนขององค์กรธุรกิจในประเทศไทยยังได้สะท้อนให้เห็นจากการที่บริษัทของไทยได้รับคัดเลือกให้อยู่ในดัชนี Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) กว่า 20 บริษัท และมี 7 บริษัท ที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้นำด้านความยั่งยืนของโลกอีกด้วย ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีจำนวนบริษัทจดทะเบียนเป็นผู้นำความยั่งยืนของโลกมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 (Bunnag, 2020)

ภาพที่ 1 ตัวอย่างการเชื่อมโยงผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนขององค์กรธุรกิจกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
ที่มา: PTT Public Company Limited (2019)

จากภาพที่ 1 ข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนสะท้อนตัวอย่างการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจที่มีส่วนในการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในเป้าหมายต่างๆ โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 13 คือ การดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาโลกร้อน (climate action) ซึ่งองค์กรได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานที่ต้องการบรรลุไว้อย่างชัดเจน ผ่านการดำเนินโครงการที่ตอบโจทย์การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว อาทิ โครงการพัฒนาพื้นที่สีเขียว โครงการปลูกป่า โครงการพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานชีวภาพสำหรับชุมชน และ โครงการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เชื้อเพลิงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การขับเคลื่อนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร

การดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยปัจจุบันความรับผิดชอบต่อสังคมถือเป็นพันธกิจหลักด้านหนึ่งขององค์กร ที่ทุกองค์กรต่างให้ความสำคัญและมีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง รวมทั้งการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในปัจจุบันยังได้ขยายขอบเขตทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึกมากขึ้น ครอบคลุมและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในทุกห่วงโซ่คุณค่า (value chain) ขององค์กร นอกจากนี้ เป้าหมายสำคัญของการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรล้วนมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ดังนั้น การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร จึงถือเป็นเรื่องจำเป็นที่องค์กรภาคธุรกิจในปัจจุบันจะต้องให้ความสำคัญ และดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ในอันที่จะเพิ่มคุณค่าและยกระดับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่สามารถตอบโจทย์ความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ Samakeetham (2021) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทขององค์กรธุรกิจในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ว่าจะต้องดำเนินการผ่านการทำโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งผ่านกระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Relations Management: SRM) เพื่อจัดการความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างองค์กรธุรกิจกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ซึ่งกระบวนการจัดการความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็น

ตัวกลางในการเชื่อมโยงนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) หรือการสร้างคุณค่าร่วม (Creating Shared Value: CSV) ขององค์กรธุรกิจเข้าสู่นโยบายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนของภาครัฐ

นอกจากนี้ การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้ากับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ยังจะเกิดประโยชน์กับองค์กรในด้านต่างๆ *ประการแรก* เนื่องจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนถือเป็นเรื่องสากลที่ผ่านการศึกษา วิเคราะห์ มาจากภาคส่วนที่หลากหลาย รวมทั้งยังได้มีการแบ่งประเด็นความยั่งยืนออกเป็นมิติย่อยๆ ซึ่งแต่ละมิติล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการดำเนินงานขององค์กรไม่ว่าทางตรงก็ทางอ้อม ดังนั้น องค์กรธุรกิจสามารถนำเอามิติหรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าว เข้าไปเชื่อมโยงกับกระบวนการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเพื่อให้การดำเนินงานตอบโจทย์ความยั่งยืน *ประการที่สอง* องค์กรธุรกิจสามารถอาศัยโอกาสนี้ในการสร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือภาคีเครือข่ายกลุ่มต่างๆ ขององค์กรในการร่วมกันกำหนดค่าเป้าหมาย กระบวนการดำเนินงาน รวมทั้งร่วมกันดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในมิติที่มีความสอดคล้องและมีความสนใจร่วมกัน และ *ประการสุดท้าย* ด้วยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนถือเป็นเป้าหมายเชิงบูรณาการ ที่มีความครอบคลุม สมดุล ประกอบด้วย มิติด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม (Triple Bottom Line: TBL) ดังนั้น องค์กรธุรกิจสามารถนำเป้าหมายการพัฒนาที่มีความครอบคลุมและสมดุลดังกล่าวมาเป็นกรอบหรือแนวทางในการจัดทำแผนงานหรือโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เพื่อมุ่งสร้างผลกระทบเชิงบวก ลดผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงานขององค์กร และการดำเนินงานที่ครอบคลุมดังกล่าวจะสร้างให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนได้อย่างแท้จริง (Schönherr, Findler, & Martinuzzi, 2017)

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นเรื่องที่ค่อนข้างกว้าง และมีองค์ประกอบที่หลากหลายประเด็น ดังนั้น องค์กรธุรกิจสามารถกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ โดยการพิจารณาให้สอดคล้องกับธรรมชาติขององค์กร หรือลักษณะอุตสาหกรรมที่องค์กรดำเนินธุรกิจอยู่ โดยผู้เขียนขอเสนอตัวอย่างการเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจที่อยู่ในอุตสาหกรรมที่มีธรรมชาติของการดำเนินงานค่อนข้างแตกต่างกัน คือ องค์กรธุรกิจในอุตสาหกรรมพลังงาน องค์กรธุรกิจในอุตสาหกรรมอาหาร และองค์กรธุรกิจในอุตสาหกรรมดูแลสุขภาพ มีรายละเอียดดังนี้

องค์กรธุรกิจในอุตสาหกรรมพลังงาน (energy industry) การเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมควรให้ความสำคัญกับประเด็นด้านการพัฒนาพลังงานเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Energy Development: SED) เพื่อมุ่งสร้างให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้พลังงาน ส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด รวมทั้งเพื่อการลดมลพิษที่เกิดขึ้นจากการใช้พลังงาน ผ่านการดำเนินการในลักษณะต่างๆ อาทิ การคิดค้นพลังงานหมุนเวียน (renewable energy) เพื่อทดแทนพลังงานที่ใช้แล้วหมดไป การลงทุนด้านนวัตกรรมที่สร้างให้เกิดความมั่นคงและประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้พลังงาน รวมทั้งการปฏิบัติตามนโยบายหรือมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพลังงานอย่างเคร่งครัด เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สำคัญ คือ เป้าหมายที่ 7 การให้ทุกคนเข้าถึงพลังงานที่ยั่งยืนได้ตามกำลังของตน รวมทั้งเป้าหมายที่ 13 การดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาโลกร้อน

องค์กรธุรกิจในอุตสาหกรรมอาหาร (food industry) ควรให้ความสำคัญกับประเด็นด้านความยั่งยืนตลอดห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจอาหาร (food value chain) รวมทั้งให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสังคม เนื่องจากการดำเนินงานของธุรกิจอาหารมีส่วนเกี่ยวข้องกับมิติด้านสังคมในหลายประเด็น อาทิ ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านความปลอดภัยของอาหารต่อสุขภาพของผู้บริโภค เป็นต้น ดังนั้น องค์กรธุรกิจควรให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นดังกล่าว ตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดนโยบายไปจนถึงขั้นของการปฏิบัติ อาทิ ความรับผิดชอบต่อแรงงาน องค์กรต้องมีมาตรการต่อต้านการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ การใช้แรงงานเยี่ยงทาส การให้ความสำคัญกับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อแรงงาน นอกจากนี้ องค์กรยังต้องให้ความสำคัญกับการจัดการสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อผู้ใช้แรงงานอีกด้วย สำหรับความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคองค์กรต้องให้ความสำคัญในด้านข้อมูล โดยคำนึงถึงความถูกต้อง และเพียงพอของข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ รวมทั้งข้อมูลในด้านราคาที่ให้กับผู้บริโภค

นอกจากนี้ ด้วยปัจจุบันผู้บริโภคได้ให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ที่มีความยั่งยืนมากขึ้น ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนในมิติต่างๆ ให้กับผู้บริโภค รวมทั้งองค์กรยังจะต้องให้ความสำคัญกับการคิดค้นนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์อาหารที่มีความยั่งยืนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวที่มีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องอีกด้วย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สำคัญ คือ เป้าหมายที่ 1 การขจัดความยากจน เป้าหมายที่ 2 การขจัดความอดอยาก สร้างความมั่นคงทางอาหาร เป้าหมายที่ 3 การส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน เป้าหมายที่ 9 การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ยั่งยืนและนวัตกรรม รวมทั้งเป้าหมายที่ 12 การสร้างรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

องค์กรธุรกิจในอุตสาหกรรมดูแลสุขภาพ (the healthcare industry) สำหรับธุรกิจในการดูแลสุขภาพ การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้น องค์กรจะต้องรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายกลุ่ม และควรดำเนินการโดยความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนขององค์กร ซึ่งประเด็นสำคัญที่องค์กรควรดำเนินการเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม อาทิ การสื่อสารและการให้ความรู้ในด้านสุขภาพแก่ประชาชนโดยผู้เชี่ยวชาญ การให้ความสำคัญกับกระบวนการดำเนินงานขององค์กรที่ต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และคำนึงถึงมิติความยั่งยืนในห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สำคัญ คือ เป้าหมายที่ 3 การส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน เป้าหมายที่ 9 การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ยั่งยืนและนวัตกรรม รวมทั้งเป้าหมายที่ 17 การสร้างความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Shayan, Mohabbati-Kalejahi, Alavi, & Zahed, 2022)

นอกจากตัวอย่างการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ผู้เขียนได้นำเสนอไปข้างต้นแล้ว องค์กรยังสามารถกำหนดกลยุทธ์ แผนงาน หรือโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในแต่ละมิติความยั่งยืนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทขององค์กร ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องเป็นโครงการขนาดใหญ่ ใช้งบประมาณหรือทรัพยากรจำนวนมากในการดำเนินการ แต่องค์กรควรจะต้องทำการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ (materiality assessment) รวมทั้งพิจารณาให้เหมาะสมกับ

ศักยภาพและความพร้อมด้านทรัพยากรขององค์กร นอกจากนี้ ควรพิจารณาดำเนินการให้ครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

มิติด้านสังคม มีตัวอย่างการดำเนินการ อาทิ การดำเนินการเพื่อมุ่งบรรลุ เป้าหมายที่ 1 การสร้างความยากจนผ่านการดำเนินโครงการบริจาคเงินทุนหรือวัตถุดิบที่เหลือจากกระบวนการผลิตขององค์กรให้กับชุมชนหรือองค์กรการกุศลในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อ การดำเนินการเพื่อมุ่งบรรลุ เป้าหมายที่ 2 การสร้างความอดอยาก สร้างความมั่นคงทางอาหาร ผ่านการดำเนินโครงการส่งเสริมให้บุคลากรขององค์กรมีโภชนาการที่ถูกหลักโภชนาการ การดำเนินการเพื่อมุ่งบรรลุ เป้าหมายที่ 3 การส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน ผ่านการดำเนินโครงการด้านการส่งเสริมสุขภาพให้กับบุคลากรขององค์กร และการดำเนินการเพื่อมุ่งบรรลุ เป้าหมายที่ 5 การสร้างความเท่าเทียมทางเพศสตรีและเด็กหญิงทุกคน ผ่านการดำเนินโครงการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศในการจ้างงาน รวมทั้งความเท่าเทียมทางโอกาสในด้านความก้าวหน้าในสายอาชีพ เป็นต้น

มิติด้านสิ่งแวดล้อม มีตัวอย่างการดำเนินการ อาทิ การดำเนินการเพื่อมุ่งบรรลุ เป้าหมายที่ 6 การจัดการน้ำอย่างยั่งยืนและพร้อมใช้สำหรับทุกคน ผ่านการดำเนินโครงการรณรงค์การประหยัดการใช้น้ำในองค์กร การบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ การดำเนินการเพื่อมุ่งบรรลุ เป้าหมายที่ 13 การดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาโลกร้อน ผ่านการดำเนินโครงการรณรงค์การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การส่งเสริมให้บุคลากรคิดค้นนวัตกรรมในการประหยัดการใช้พลังงาน และการดำเนินการเพื่อมุ่งบรรลุ เป้าหมายที่ 15 การส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศบนบก ผ่านการดำเนินโครงการส่งเสริมการปลูกป่าในชุมชนที่เป็นที่ตั้งของกิจการ การลดการปลดปล่อยสารเคมีที่อาจก่อให้เกิดการปนเปื้อนในดิน เป็นต้น

มิติด้านเศรษฐกิจ มีตัวอย่างการดำเนินการ อาทิ การดำเนินการเพื่อมุ่งบรรลุ เป้าหมายที่ 8 การส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ผ่านการดำเนินโครงการส่งเสริมให้บุคลากรมีความมั่นคงทางการเงิน เช่น สนับสนุนการออม การให้คำปรึกษาด้านการเงินแก่บุคลากร เป็นต้น การดำเนินการเพื่อมุ่งบรรลุ เป้าหมายที่ 9 การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ยั่งยืนและนวัตกรรม ผ่านการดำเนินโครงการให้ทุนสนับสนุนบุคลากรในการดำเนินการวิจัยด้านความยั่งยืน และการดำเนินการเพื่อมุ่งบรรลุ เป้าหมายที่ 12 การสร้างรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ผ่านการดำเนินโครงการลดขยะในองค์กร การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

นอกจากนี้ องค์กรยังจะต้องมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลมาปรับปรุงการดำเนินโครงการให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล รวมทั้งเพื่อให้การดำเนินโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมดังกล่าว สนับสนุนให้เกิดการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

บทสรุป

การพัฒนาประเทศขององค์กรภาคส่วนต่างๆ ที่ผ่านมาได้สร้างผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในหลากหลายมิติ ทั้งในด้านสภาพภูมิอากาศ โดยได้เกิดปรากฏการณ์โลกร้อน สภาพอากาศที่เป็นพิษ ปัญหาการขาดแคลนพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาอุทกภัยที่มีความรุนแรง เป็นต้น ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวปัจจุบันถูกเรียกว่า “ภาวะโลกรวน” คือ สถานการณ์ความแปรปรวนของโลกที่ยากต่อการคาดการณ์และควบคุม นอกจากนี้ยังสร้างให้เกิดปัญหาด้านสังคมอื่นๆ อีกมาก อาทิ ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปัญหาความยากจน ปัญหาความ

เหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สุขภาพ และการศึกษา เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงการขาดความสมดุลในการพัฒนา และจากสถานการณ์ดังกล่าวจึงทำให้หลายภาคส่วนได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการเพื่อลดผลกระทบของความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งพยายามหาแนวทางเพื่อให้เกิดความสมดุลของการพัฒนาขึ้น

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นประเด็นหนึ่งที่ถูกกำหนดขึ้นมา โดยมุ่งหวังเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้เกิดความสมดุล และครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง และในปี ค.ศ. 2015 ถือเป็นจุดสำคัญที่องค์การสหประชาชาติได้มีการประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้น โดยมีประเทศประต่างๆ จำนวน 193 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ได้ให้การรับรองเป้าหมายดังกล่าว ในอันที่จะร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลร่วมกันภายในปี ค.ศ. 2030 ซึ่งการที่เป้าหมายดังกล่าวจะบรรลุผลได้นั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐที่มีหน้าที่ในการออกกฎหมายและมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้เกิดการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ภาคประชาสังคมที่ต้องมีหน้าที่ในการกระตุ้น ส่งเสริม สร้างความตระหนัก รวมทั้งทำหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรภาคส่วนต่างๆ ให้เป็นไปตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับภาคการศึกษามีหน้าที่สำคัญในการให้ความรู้ ความตระหนักในประเด็นดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน ตลอดจนประชาชนในสังคม รวมทั้งต้องมีหน้าที่ในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้สำหรับการขับเคลื่อนเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

นอกจากภาคส่วนดังกล่าวแล้ว องค์กรธุรกิจเองถือเป็นภาคส่วนที่สำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านการดำเนินงานขององค์กรในทุกด้าน รวมทั้งผ่านการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ซึ่งในปัจจุบันปรากฏว่าองค์กรธุรกิจทั่วโลก รวมทั้งองค์กรธุรกิจในประเทศไทยมีความตื่นตัวจนอาจกล่าวได้ว่าเป็นภาคส่วนหลักในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ซึ่งสะท้อนจากข้อมูลรายงานความยั่งยืนขององค์กรธุรกิจที่พบว่าองค์กรต่างๆ ได้มีการดำเนินการเพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรธุรกิจมีส่วนในการผลักดันให้เกิดการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม องค์กรจะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวและต้องมีการดำเนินการอย่างจริงจัง โดยเริ่มจากการกำหนดเป็นนโยบายหรือกลยุทธ์ขององค์กรที่มุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนนำไปสู่การกำหนดแผนงานหรือโครงการการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่จะต้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ ในการประเมินผลการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น องค์กรควรพิจารณาเทียบกับดัชนีการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งในการรายงานข้อมูลด้านความยั่งยืนองค์กรควรจะต้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายต่างๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่ตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วยประเด็นในการดำเนินการเพื่อบรรลุที่หลากหลายมิติ ซึ่งองค์กรธุรกิจมีอาจดำเนินการได้ครบทุกเป้าหมาย ดังนั้น องค์กรจะต้องวิเคราะห์ถึงผลกระทบจากการดำเนินงานขององค์กรที่ส่งผลต่อประเด็นด้านความยั่งยืนว่ามีดีหรือเป้าหมายใดที่มีความสำคัญและเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วน หรือเรียกว่าการวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ รวมทั้งจะต้องวิเคราะห์สมรรถนะหลัก ตลอดจนความพร้อมด้านทรัพยากรขององค์กรประกอบด้วย สำหรับองค์กรธุรกิจที่มีความพร้อม ในการพิจารณาถึงประเด็นด้านความยั่งยืนองค์กรควรนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ยังเป็นข้อท้าทายสำคัญของประเทศไทย อาทิ เป้าหมายที่ 2 การ

ขจัดความอดอยาก สร้างความมั่นคงทางอาหาร และเป้าหมายที่ 3 การส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคน เป็นต้น มาพิจารณาประกอบด้วย

นอกจากนี้ การดำเนินการขององค์กรเพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนจะสำเร็จไปไม่ได้หากผู้นำองค์กรไม่ให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าว ดังนั้น ผู้นำองค์กรจึงถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยผู้นำองค์กรจะต้องกำหนดให้เรื่องดังกล่าวเป็นวาระสำคัญขององค์กรผ่านการกำหนดเป็นนโยบายและกลยุทธ์ด้านความยั่งยืนขององค์กร การสนับสนุนด้านทรัพยากร ตลอดจนการปฏิบัติตนเป็นต้นแบบผู้นำที่ยั่งยืน (sustainable leadership) ให้กับบุคลากรขององค์กร การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวจึงจะประสบผลสำเร็จได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลกระทบเชิงบวก ทั้งต่อองค์กร ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร ต่อสังคมไทยและสังคมโลกต่อไป

References

- Bunnag, C. (2020). Thopthuan hā pī kān khaphkluan SDGs nai prathet Thai: Hā sing thi thamdai di [5-year review driving SDGs in Thailand: 5 Things that are doing well]. Retrieved September 10, 2022, from <https://www.sdgmovement.com/2020/09/26/>
- Bunnag, N. (2022). Sustainable development report & SDG index 2022. Retrieved March 14, 2023, from <https://www.sdgmovement.com/2022/06/02/sdg-updates-sustainable-development-report-sdg-index-2022>
- Dartey-Baah, K., & Amoako, G. K. (2021). Global CSR, drivers and consequences: A systematic review. *Journal of Global Responsibility*, 12(4), 416-434.
- Hamidu, A. A., Haron, H. M., & Amran, A. (2015). Corporate social responsibility: A review on definitions, core characteristics and theoretical perspectives. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(4), 83-95.
- Lee, D., & Hess D. J. (2022). Measuring corporate social responsibility: An evaluation of a new sustainable development goals index for Fortune 500 companies. *International Journal of Organizational Analysis*, 30(7), 137-154.
- Lv, W., Wei, Y., Li, X., & Lin, L. (2019). What dimension of CSR matters to organizational resilience? Evidence from China. *Sustainability*, 11(6), 1-23.
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. (2021). Raingān sathanākān khunnaphāp singwætloṃ Phō.Sō. sōngphanhārōhoksipsi [Environmental quality situation report B.E. 2021]. Retrieved October 1, 2022, from <https://www.onep.go.th/ebook/soe/soereport2021.pdf>

- PricewaterhouseCoopers. (2015). Make it your business: Engaging with the sustainable development goals. Retrieved October 1, 2022, from https://www.pwc.com/gx/en/sustainability/SDG/SDG%20Research_FINAL.pdf
- PTT Public Company Limited. (2019). Rāṅgān khwāmyangyūn pī 2562 [Sustainability report 2019]. Retrieved October 10, 2022, from <https://www.pttplc.com/th/Media/Publications/Report/Sustainabilityreport.aspx>
- Samakeetham, S. (2021). *Thammāphibān læ khwāmrapphitchōp thāng sangkhom* (Phim khang thī sōṅg) [Good governance and corporate social responsibility (2nd ed.)]. Bangkok: National Institute of Development Administration.
- Schönherr, N., Findler, F., & Martinuzzi, A. (2017). Exploring the interface of CSR and the sustainable development goals. *Transnational Corporations*, 24(3), 33-47.
- Shayan, F. N., Mohabbati-Kalejahi, N., Alavi, S., & Zahed, A. M. (2022). Sustainable Development Goals (SDGs) as a framework for Corporate Social Responsibility (CSR). *Sustainability*, 14(3), 1-27.
- United Nations. (2022). Do you know all 17 SDGs?. Retrieved September 15, 2022, from <https://sdgs.un.org/goals>
- United Nations Sustainability Index Institute. (2019). SCR500: SDG Commitment report empowering investors on both profit and impact. Retrieved September 10, 2022, from https://bd74a1b5-d4ae-492e-bb52-86699b18885e.filesusr.com/ugd/a988f5_97b50909a95b48edb0b333be63284694.pdf
- United Nations Sustainability Index Institute. (2021). 5 Years SCR 500 SDG Commitment report 2021: Preliminary results. Retrieved September 10, 2022, from https://clubofamsterdam.com/contentimages/The%20Future%20Now%20Show/063%20Roland%20Schatz/SCR500_preliminary_top100%202021.pdf